

**Hallituksen esitys Eduskunnalle Yhdistyneiden
Kansakuntien kaikkinaisen naisten syrjinnän poista-
mista koskevan yleissopimuksen valinnaisen pöytäkir-
jan hyväksymisestä ja laiksi pöytäkirjan lainsäädännön
alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Yhdistyneiden Kansakuntien kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan.

Pöytäkirjan mukaan henkilöillä ja henkilöryhmillä on oikeus tehdä valituksia naisten syrjinnän poistamista käsittelevälle komitealle, jos nämä katsovat sopimusvaltion loukanneen heidän yleissopimuksessa tunnustettuja oikeuksiaan. Pöytäkirja sisältää yksityiskohtaiset määräykset valitusten tutkittavaksi ottamisen edellytyksistä ja valitusten varsinaisesta käsittelystä. Käsiteltävään valituksen komitea antaa näkökantansa ja se voi antaa myös suosituksia. Sopimusvaltion tulee kertoa komitealle toimista, joihin se on ryhtynyt komitean näkökantojen ja suositusten johdosta.

Lisäksi komitea voi tutkia tietoja, joiden mukaan sopimusvaltion toimesta näyttäisi tapahtuneen yleissopimuksen mukaisten oikeuksien vakavia tai järjestelmällisiä loukkauk-

sia. Tutkintaan voi sisältyä käynti sopimusvaltiossa. Tutkinnan johdosta antamiinsa tuloksiin komitea voi sisällyttää kommentteja ja suosituksia, joiden johdosta sopimusvaltion tulee antaa vastineensa komitealle. Sopimusvaltio voi pöytäkirjaan liittyessään ilmoittaa, ettei se tunnusta komitean tutkintamenettelyyn liittyvää toimivaltaa. Suomen tarkoituksena ei ole antaa tällaista ilmoitusta.

Pöytäkirja tulee kansainvälisesti voimaan 22 päivänä joulukuuta 2000. Jäsenvaltion osalta, joka ratifioi pöytäkirjan tai liittyy siihen sen voimaantulon jälkeen, pöytäkirja tulee voimaan kolmen kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona se on tallettanut ratifioimis- tai liittymiskirjansa.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samana ajankohtana kuin pöytäkirjakin.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila ja asian valmistelu

1.1. Naisten syrjinnän kieltäminen kansainvälisissä sopimuksissa

YK:n peruskirjan (1945; SopS 1/1956) mukaan YK:n tulee edistää muun muassa sukupuoleen katsomatta kaikille kuuluvien ihmisoikeuksien kunnioittamista. Syrjinnän kieltä, mukaanlukien sukupuoleen perustuva syrjintä, vahvistettiin myös YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa (1948; 2 artikla).

Naisten syrjinnän kiellon kannalta keskeisiä ihmisoikeusasiakirjoja ovat kansainvälisiä ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus (1966; SopS 7—8/1976; KP-sopimus) sekä taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus (1966; SopS 6/1976; TSS-sopimus). Molempiin viimeksi mainittuihin yleissopimuksiin sisältyy määräys (2 artikla), jonka mukaan sopimuksessa tunnustetut oikeudet on taattava ja turvattava kaikille ilman minkäänlaista, mukaanlukien sukupuoleen perustuvaa, syrjintää. Lisäksi KP-sopimuksen 26 artiklan mukaan lailla tulee kieltää kaikki syrjintä ja taata kaikille suojelu muun muassa sukupuoleen perustuvaa syrjintää vastaan.

YK:n piirissä on lisäksi tehty syrjinnän poistamiseen ja naisten oikeuksiin liittyviä erityiskysymyksiä koskevia sopimuksia. Näistä merkittävimmät ovat naisten valtiollisia oikeuksia koskeva yleissopimus (1953; SopS 30/1958), YK:n kasvatus- ja tiedejärjestön (UNESCO) yleissopimus syrjinnän vastustamiseksi opetuksen alalla (1960; SopS 59/1971) samoin kuin kansainvälisen työjärjestön (ILO) yleissopimukset koskien samanarvoisesta työstä miehille ja naisille maksettavaa samaa palkkaa (n:o 100, 1951; SopS 9/1963), työmarkkinoilla ja ammatinharjoittamisen yhteydessä tapahtuvaa syrjintää (n:o 111, 1958; SopS 63/1970) sekä perhehuoltovelvollisuuksia omaavien mies- ja nais-työntekijöiden samanlaisia mahdollisuuksia

ja yhdenvertaista kohtelua (n:o 156, 1981; SopS 72/1983).

Euroopan neuvoston puitteissa tehdyn yleissopimuksen ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi (1950; SopS 18—19/1990; Euroopan ihmisoikeussopimus) 14 artiklassa taataan sopimuksessa tunnustettujen oikeuksien ja vapauksien nauttiminen ilman minkäänlaista, muun muassa sukupuoleen perustuvaa, syrjintää. Euroopan ihmisoikeussopimukseen on tehty kahdestoista lisäpöytäkirja, joka sisältää yleisen syrjintäkiellon. Euroopan neuvoston ministerikomitea hyväksyi lisäpöytäkirjan 26 päivänä kesäkuuta 2000 ja avasi sen allekirjoittamista varten 3 marraskuuta 2000 alkaen. Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja sen pöytäkirjojen velvoitteiden noudattamista valvova Euroopan ihmisoikeustuomioistuin voi luonnollisesti käsitellä myös tämän uuden lisäpöytäkirjan väitettyjä loukkauksia.

Euroopan sosiaalisen peruskirjan (1961; SopS 43—44/1991) lisäpöytäkirjassa (1988; SopS 84/1992) määrätään oikeudesta yhtäläisiin mahdollisuuksiin ja tasavertaiseen kohteluun työ- ja ammattiasioissa ilman sukupuoleen perustuvaa syrjintää (1 artikla).

1.2. Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus

Naisten syrjinnän kiellon kannalta merkittävien ihmisoikeusasiakirja on kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus. Yleissopimus hyväksyttiin YK:n yleiskokouksessa vuonna 1979 (SopS 67—68/1986). Suomi allekirjoitti sen 17 päivänä heinäkuuta 1980 ja hyväksyi sen varaumitta 4 päivänä syyskuuta 1986. Yleissopimus tuli Suomen osalta voimaan 4 päivänä lokakuuta 1986. Useat yleissopimuksen sisältämistä velvoitteista on pantu täytäntöön naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetulla lailla (609/1986).

Yleissopimuksen tavoitteena on kaikkien naisten syrjinnän muotojen poistaminen sekä naisten ja miesten välisen tosiasiallisen tasa-arvon saavuttaminen. Yleissopimus edellyt-

tää siihen sitoutuneilta valtioilta aktiivisia toimenpiteitä, mukaan lukien lainsäädäntötoimet, syrjinnän poistamiseksi. Yleissopimukseen sisältyy laaja syrjinnän määritelmä (1 artikla). Yleissopimuksen mukaan sopimusvaltioiden väliaikaisia erityistoimenpiteitä tosiasiallisen tasa-arvon saavuttamiseksi ei pidetä syrjintänä (4 artikla).

Sopimusvaltioiden edellytetään ryhtyvän toimenpiteisiin estääkseen naisten kaupan ja naisten prostituutiosta hyötymisen (6 artikla). Sopimusvaltioiden tulee ryhtyä toimenpiteisiin naisten syrjinnän poistamiseksi maan poliittisesta ja julkisesta elämästä (7 artikla). Naisille on varmistettava samoin perustein kuin miehille mahdollisuus edustaa hallitusta kansainvälisellä tasolla ja osallistua kansainväliseen toimintaan (8 artikla). Kansalaisuuteen liittyvien oikeuksien tulee olla miehille ja naisille yhtäläiset (9 artikla). Sopimusvaltioiden edellytetään ryhtyvän toimenpiteisiin naisten syrjinnän poistamiseksi koulutuksen alalla (10 artikla), työelämässä (11 artikla) ja terveydenhuollon alalla (12 artikla). Sopimusvaltioiden tulee ryhtyä toimenpiteisiin naisten syrjinnän poistamiseksi myös muilta talous- ja yhteiskuntaelämän aloilta (13 artikla). Myös maaseudun naisten erityisongelmat on otettava huomioon (14 artikla). Yleissopimuksessa on lisäksi määräyksiä naisten ja miesten oikeudellista tasa-arvosta (15 artikla). Myös avioliittoon ja perhesuhteisiin liittyvissä asioissa on ryhdyttävä toimenpiteisiin naisten syrjinnän poistamiseksi (16 artikla).

Yleissopimuksen noudattamisen valvonta perustuu yleissopimuksen 18 artiklan mukaisesti sopimusvaltioiden määräajoin laatimiin kertomuksiin. Kertomuksissa selostetaan niitä lainsäädännöllisiä, oikeudellisia, hallinnollisia ja muita toimenpiteitä, joihin sopimusvaltiot ovat ryhtyneet yleissopimuksen määräysten toteuttamiseksi. Kertomukset toimitetaan YK:n pääsihteerille neljän vuoden välein ja niitä käsitellään yleissopimuksella perustetun naisten syrjinnän poistamista käsittelevän komitean (komitea) istunnoissa. Kertomuksen käsittelyään komitea antaa sopimusvaltiolle johtopäätöksensä, jotka sisältävät sekä myönteisiä näkökohtia että huolenaiheita ja suosituksia tilanteen parantamiseksi.

Myös monia muitakin kansainvälisiä ih-

misoikeusyleissopimuksia valvotaan vastaavanlaisin kertomuksin.

1.3. Yksilövalitukset

Kolmeen YK:n ihmisoikeussopimuksista liittyy valinnainen yksilövalitusjärjestelmä. Suomi on hyväksynyt niistä jokaisen itseään sitovaksi. Suomen kannalta käytännössä on ollut merkittävin KP-sopimuksen valinnainen pöytäkirja, joka tuli Suomen osalta voimaan vuonna 1976 samanaikaisesti yleissopimuksen kanssa. Pöytäkirjan mukaan ihmisoikeuskomitea voi ottaa vastaan ja käsitellä yksilövalituksia väitetyissä yleissopimuksen loukkaustapauksissa, kun tietyt muodolliset edellytykset, kuten kotimaisten oikeuskeinojen käyttäminen, täyttyvät. Vastaava yksilövalitusjärjestelmä sisältyy vuonna 1970 Suomen osalta voimaan tulleeseen kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen (1965; SopS 37/1970) 14 artiklaan. Suomi ilmoitti tunnustavansa yksilövalitusmenettelyn vuonna 1994 (SopS 81/1994). Niin ikään kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaisen yleissopimuksen (1984; SopS 59—60/1989) 22 artiklan nojalla henkilöillä on mahdollisuus valittaa sopimusta valvovalle komitealle. Yleissopimus valitusoikeuksineen tuli Suomen osalta voimaan vuonna 1989.

Edellä mainittujen sopimusten mukaan myös sopimusvaltio voi pyytää sopimuksen noudattamista valvovaa komiteaa tutkimaan toisessa sopimusvaltiossa väitetyiksi tapahtuneita sopimusrikkomuksia (ns. valtiovalitus).

Euroopan ihmisoikeussopimuksen väitetyistä loukkauksista yksilöt, ryhmät ja kansalaisjärjestöt voivat valittaa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimelle. Valvontajärjestelmää uudistettiin 1 päivänä marraskuuta 1998 voimaan tulleella yhdennellätoista pöytäkirjalla (1994; SopS 85—86/1998). Ihmisoikeusvalitusjärjestelmä sitoo kaikkia Euroopan ihmisoikeussopimukseen liittyneitä valtioita.

Euroopan sosiaalisen peruskirjan vuoden 1995 lisäpöytäkirja (SopS 75—76/1998) mahdollistaa järjestökantelut. Vuonna 1998 kansainvälisesti ja Suomen osalta voimaan tulleen lisäpöytäkirjan mukaan tietyt edelly-

tykset täyttävät järjestöt voivat kannella Euroopan neuvostolle katsoessaan, että sopimusvaltio on soveltanut epätydyttävästi jotakin peruskirjan määräystä.

1.4. Valinnaisen pöytäkirjan valmistelu

Vuonna 1993 YK:n Wienin ihmisoikeuksien maailmankonferenssissa hyväksyttiin toimintaohjelmaan sisältyvä kohta naisten ihmisoikeuksien vahvistamiseksi, ja siinä esitetään muun muassa valitusjärjestelmän luomista yleissopimukseen. Pekingissä vuonna 1995 pidetyssä YK:n neljännessä maailmankonferenssissa naisten aseman edistämiseksi hyväksyttiin toimintaohjelma, jossa toistetaan tuki valitusjärjestelmän perustamiselle.

Neuvottelut valitus- ja tutkintamenettelyä koskevaisi valinnaiseksi pöytäkirjaksi aloitettiin vuonna 1996 YK:n naisten asemaa käsittelevässä toimikunnassa. Toimikunnan työryhmä hyväksyi pöytäkirjaluonnoksen 11 päivänä maaliskuuta 1999. Toimikunta hyväksyi sen 12 päivänä maaliskuuta 1999 ja YK:n yleiskokous 6 päivänä lokakuuta 1999. Pöytäkirja avattiin allekirjoitettavaksi New Yorkissa 10 päivänä joulukuuta 1999, jolloin myös Suomi allekirjoitti sen.

Pöytäkirjan hyväksymisestä on pyydetty lausunnot oikeusministeriöltä, opetusministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, tasa-arvovaltuutetun toimistolta, työministeriöltä sekä eduskunnan oikeusasiamieheltä ja valtioneuvoston oikeuskanslerilta. Pöytäkirjaa koskeva hallituksen esitys on laadittu virkautyönä ulkoasiainministeriössä.

2. Valinnaisen pöytäkirjan tavoite ja pääasiallinen sisältö

Pöytäkirjalla luotu valitusmahdollisuus edistää naisten ihmisoikeuksien toteutumista. Yleissopimuksen sopimusmääräyksiä koskevia loukkauksia voidaan saattaa kansainvälisen valvontaelimen käsiteltäväksi.

Pöytäkirja muodostuu johdanto-osasta ja 21 artiklasta, jotka sisältävät määräykset sekä valitus- että tutkintamenettelystä.

Pöytäkirjan mukaan henkilöt tai henkilöryhmät voivat tehdä valituksia naisten syrjinnän poistamista käsittelevälle komitealle, jos

nämä katsovat sopimusvaltion loukanneen heidän yleissopimuksessa tunnustettuja oikeuksiaan. Valituksia voidaan tehdä myös tällaisten henkilöiden tai henkilöryhmien puolesta.

Pöytäkirjassa määrätään yksityiskohtaisesti valitusten tutkittavaksi ottamisen edellytyksistä, valitusten varsinaisesta käsittelystä ja käsittelyn seurauksista. Jotta komitea voisi ottaa valituksen tutkittavakseen, valituksen tekijän on muun muassa turvaututtava ensin kaikkiin kotimaassaan käytävissä oleviin oikeussuojakeinoihin. Jos komitea ottaa valituksen tutkittavakseen, valituksen kohteena olevalta sopimusvaltiolta pyydetään vastine asiasta. Valitusten käsittely komiteassa on luottamuksellista. Käsiteltävään valituksen komitea antaa näkökantansa. Se voi antaa sopimusvaltiolle myös suosituksia. Sopimusvaltio on velvollinen ottamaan komitean näkökannat ja suositukset asianmukaisesti huomioon ja kertomaan komitealle toimista, joihin se on ryhtynyt niiden johdosta.

Ennen valituksen käsittelyä komitea voi pyytää sopimusvaltiota ryhtymään väliaikaisiin toimenpiteisiin mahdollisten peruuttamattomien vahinkojen torjumiseksi.

Jos komitean tietoon tulee seikkoja, joiden mukaan sopimusvaltio näyttäisi syyllistyneen yleissopimuksen mukaisten oikeuksien vakaaviin tai järjestelmällisiin loukkauksiin, se voi oma-aloitteisesti käynnistää tutkinnan. Tutkintaan voi kuulua käynti sopimusvaltion alueella. Tutkinnan tulokset käsiteltävään komitea toimittaa ne sekä mahdolliset kommentit ja suositukset sopimusvaltiolle, jonka tulee antaa komitealle vastineensa.

Sopimusvaltio voi allekirjoittaessaan tai ratifioidessaan pöytäkirjan tai siihen liittyessään selittää, ettei se tunnusta komitean toimivaltaa tutkintamenettelyn osalta.

Pöytäkirjaan ei voida tehdä varauksia.

3. Esityksen taloudelliset ja organisatoriset vaikutukset

Esityksestä ei aiheudu välittömiä taloudellisia eikä organisatorisia vaikutuksia. Ottaen huomioon etenkin Euroopan ihmisoikeussopimuksen nojalla Euroopan ihmisoikeustuomioistuimelle Suomea vastaan rekisteröityjen valitusten määrän, joka on väkilukuun näh-

den Euroopan suurimpia, on kuitenkin odotettavissa, että Suomea vastaan tehdään yksilövalituksia myös nyt käsiteltävän valinnaisen pöytäkirjan nojalla väitetyistä yleissopimuksen loukkauksista.

Pöytäkirjan nojalla tehtäviin valituksiin vastaaminen samoin kuin mahdollisen tutkinnan kohteeksi joutuminen aiheuttavat erityistä asiantuntemusta vaativaa lisätyötä etenkin ulkoasiainministeriössä, oikeusministeriössä, sosiaali- ja terveysministeriössä sekä työministeriössä.

4. Vaikutukset yksilön asemaan

Pöytäkirja vahvistaa yksilöiden oikeusturvaa yksittäisissä tapauksissa mahdollistamalla yksilövalitusten tekemisen komitealle. Komitean valituksista antamat näkökannat ja suositukset voivat parantaa valittajana olevien yksilöiden asemaa. Niillä, samoin kuin tutkintamenettelyn tuloksilla, saattaa olla välillisiä vaikutuksia myös muiden yksilöiden asemaan mahdollisten lainsäädännön ja käytännön muutosten kautta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Pöytäkirjan sisältö

1 artiklalla annetaan naisten syrjinnän poistamista käsittelevälle komitealle toimivalta ottaa vastaan ja käsitellä sopimusvaltioita vastaan tehtyjä valituksia.

2 artiklassa määrätään siitä, ketkä voivat tehdä valituksia ja millaisista asioista niitä voidaan tehdä.

Valituksia voivat tehdä sopimusvaltion lainkäyttövaltaan kuuluvat yksityiset henkilöt, jotka väittävät, että kyseinen sopimusvaltio on loukannut heidän yleissopimuksessa tunnustettuja oikeuksiaan. Myös henkilöryhmät voivat tehdä valituksia.

Valitus voidaan tehdä myös loukatun henkilön tai henkilöryhmän puolesta näiden suostumuksella. Mikäli nimenomaista suostumusta ei jostakin syystä saada, valituksen tehneen täytyy voida muuten osoittaa toimivansa loukatun puolesta.

Pöytäkirjan hyväksymisen yhteydessä naisten asemaa käsittelevässä toimikunnassa annettiin useita tulkintaselityksiä. Euroopan unionin (EU) maat, Suomi mukaan lukien, antoivat yhteisen tulkintaselityksen (EU:n tulkintaselitys) 2 ja 8 artiklan osalta. Lisäksi Suomi yhtyi Islannin ja Norjan kanssa Tanskan näitä artikloja koskevaan tulkintaselitykseen (Tanskan tulkintaselitys). Selityksillä pyrittiin siihen, ettei pöytäkirjassa aseteta valituksen tekemiselle tiukempia edellytyksiä kuin muissa olemassa olevissa ihmisoikeusvalitusjärjestelmissä.

EU:n tulkintaselityksen mukaan 2 ja 8 artiklassa tarkoitettu sopimusmääräyksen loukkaus voi tarkoittaa sekä sopimusvaltion aktiivista toimintaa että passiivista laiminlyöntiä. Lisäksi tulkintaselityksen mukaan toisen puolesta toimimista koskevaa määräystä tulkitaan YK:n ihmisoikeuskomitean, rotusyrjinnän poistamista käsittelevän komitean ja kidutuksen vastaisen komitean menettelytapasääntöjen valossa.

Tanskan tulkintaselityksen mukaan henkilöryhmäksi voitaisiin katsoa myös kansalaisjärjestöt. Lisäksi tulkintaselityksen mukaan pöytäkirjan viittausta yleissopimuksen mukaisiin oikeuksiin tulkitaan siten, että valitus- ja tutkintamenettely kattavat kaikki yleisso-

pimuksen sisällölliset määräykset. Valitus voitaisiin tehdä ja vastaavasti 8 artiklan mukainen tutkintamenettely käynnistää minkä tahansa yleissopimuksen sisällöllisen määräyksen osalta. Selityksessä viitataan erityisesti kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamista koskevan sopimuksen 14 artiklaan ja rotusyrjinnän poistamista käsittelevän komitean käytäntöön.

3 ja 4 artiklassa määrätään valituksen tutkittavaksi ottamisen edellytyksistä.

3 artiklan mukaan valitukset tulee tehdä kirjallisesti eivätkä ne saa olla nimettömiä. Komitea voi tutkia vain valituksia, jotka koskevat pöytäkirjaan liittyneitä yleissopimuksen sopimusvaltioita.

4 artiklan 1 kappaleen mukaan edellytetään, että valittaja on kotimaassaan käyttänyt kaikki mahdolliset oikeussuojakeinot hyväkseen. Komitea voi kuitenkin käsitellä valituksen, jos kansallisten oikeussuojakeinojen käyttäminen kestäisi kohtuuttoman kauan tai ei todennäköisesti olisi tehokasta.

2 kappaleessa määrätään valituksen tutkittavaksi ottamisen esteistä. Komitea ei ota valitusta tutkittavakseen, jos se on jo käsitelty saman asian tai sitä on jo käsitelty tai parhailaan käsitellään jossain muussa kansainvälisessä tutkinta- tai selvittelymenettelyssä. Tutkittavaksi ottamisen esteenä on myös se, että yleissopimuksen määräykset eivät sovelu valitukseen. Tutkittavaksi ei myöskään voida ottaa valitusta, joka on ilmeisen perusteeton tai sitä ei ole riittävästi perusteltu, eikä valitusta, jos valitusoikeutta on väärinkäytetty.

Valituksen kohteena olleiden tosiseikkojen on tullut ilmetä sen jälkeen, kun pöytäkirja on tullut kyseisen sopimusvaltion osalta voimaan. Tutkittavaksi voidaan kuitenkin ottaa valitus, jota koskevat tosiseikat ovat ilmenneet ennen pöytäkirjan voimaantuloa, jos ne ovat edelleen olemassa pöytäkirjan voimaantulon jälkeen (ns. jatkuva tilanne).

5 artiklassa määrätään väliaikaisista toimenpiteistä. Komitea voi kehottaa sopimusvaltiota ryhtymään väliaikaisiin toimenpiteisiin väitetyin loukkauksen uhreille mahdollisesti koituvien peruuttamattomien vahinkojen välttämiseksi. Komitea voi tehdä tällaisen

pyynnön milloin tahansa valituksen vastaanottamisen jälkeen ennen valituksen asiasisältöä koskevan ratkaisun antamista. Pyyntö on käsiteltävä sopimusvaltiossa kiireellisesti. Komitean pyyntö ei luonnollisestikaan merkitse sitä, että komitea olisi päättänyt ottaa asian tutkittavakseen tai että se olisi ottanut kantaa valituksen asiasisältöön.

6 artiklassa määrätään sopimusvaltion kuulemisesta. 1 kappaleen mukaan komitea voi päättää, ettei se ota valitusta tutkittavaksi ilman, että se pyytää sopimusvaltion vastinetta asiasta. Jos komitea ottaa valituksen tutkittavaksi, sen tulee saattaa valitus sopimusvaltion tietoon. Edellytyksenä on, että valituksen kohteena olevat henkilöt suostuvat henkilöllisyytensä paljastamiseen sopimusvaltiolle. Tieto valituksesta on luottamuksellinen.

2 kappaleen mukaan valituksen kohteena olevan sopimusvaltion tulee toimittaa komitealle kuuden kuukauden kuluessa kirjalliset selitykset tai lausunnot asiasta. Lisäksi sopimusvaltion tulee kertoa komitealle, mihin toimenpiteisiin se on mahdollisesti jo ryhtynyt.

7 artikla koskee valitusten varsinaista käsittelyä komiteassa.

1 kappale edellyttää, että komitea käsittelee valitukset kaikkien niiden tietojen perusteella, joita valittajat ja kyseinen sopimusvaltio ovat sille toimittaneet. Komitean tulee toimittaa saamansa tieto toiselle osapuolelle. 2 kappaleen mukaan komitean istunnot, joissa valituksia käsitellään, ovat suljettuja.

3 kappaleen mukaan komitea antaa asian käsiteltyään näkökantansa ja mahdolliset suosituksensa asian osapuolille. Näkökannat ja suositukset eivät ole sopimusvaltiota oikeudellisesti sitovia.

Artiklan 4 kappaleen mukaan sopimusvaltio on velvollinen ottamaan komitean näkökannat ja mahdolliset suositukset asianmukaisesti huomioon. Sopimusvaltion tulee toimittaa komitealle kuuden kuukauden kuluessa kirjallinen vastaus, jossa on kerrottava toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt komitean näkökantojen ja suositusten perusteella. Näihin on kiinnitettävä asianmukaista huomiota. KP-sopimusta valvovan ihmisoikeuskomitean yksilövalitusten johdosta antamia näkökantoja samoin kuin muidenkin ihmisoikeussopimuksia valvovien komiteoiden

Suomen laatimien kertomusten käsittelyn yhteydessä antamia näkökantoja ja suosituksia on Suomessa pyritty noudattamaan.

5 kappaleessa määrätään näkökantojen ja suositusten noudattamisen myöhemmästä seurannasta. Komitea voi pyytää sopimusvaltiota toimittamaan lisätietoja toimenpiteistään myöhemminkin, esimerkiksi sopimusvaltion seuraavissa yleissopimuksen 18 artiklan mukaisesti annettavissa kertomuksissa.

8–10 artiklassa ovat määräykset tutkinnasta. Jos komitea on saanut luotettavaa tietoa siitä, että sopimusvaltio olisi syyllistynyt yleissopimuksessa määrättyjen oikeuksien vakaviin tai järjestelmällisiin loukkauksiin, se voi suorittaa asiasta tutkinnan.

8 artiklan 1 kappaleen mukaan komitean tulee olla yhteistyössä kyseisen sopimusvaltion kanssa ja sen tulee pyytää sopimusvaltiolta vastine saamiinsa tietoihin. 2 kappaleen mukaan komitea voi nimetä yhden tai useamman jäsenensä suorittamaan tutkinnan ja raportoimaan kiireellisesti komitealle. Tutkintaan voi sisältyä käynti sopimusvaltion alueella tietyin edellytyksin. 3 kappaleen mukaan käsiteltyään tutkinnan tulokset komitea toimittaa ne sekä mahdolliset kommenttinsa ja suosituksensa kyseiselle sopimusvaltiolle. 4 kappaleen mukaan sopimusvaltion tulee toimittaa vastineensa komitealle kuuden kuukauden kuluessa.

Tutkinta suoritetaan luottamuksellisesti ja sopimusvaltion kanssa pyritään yhteistyöhön asian käsittelyn kaikissa vaiheissa.

2 artiklan yhteydessä selostettu EU:n tulkintaselitys koskee mainituin osin myös 8 artiklaa.

9 artiklassa määrätään tutkinnan myöhemmästä seurannasta. 1 kappaleen mukaan komitea voi pyytää sopimusvaltiota sisällyttämään antamaansa kertomukseen yksityiskohdalliset tiedot toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt tutkinnan johdosta. Lisäksi komitea voi tarvittaessa edellä mainitun kuuden kuukauden määräajan päätyttyäkin pyytää sopimusvaltiota ilmoittamaan sille toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt tutkinnan johdosta. Tanskan tulkintaselityksen mukaan tällainen pyyntö ymmärretään osaksi valtioiden ja komitean välistä vuorovaikutussuhdetta tutkintamenettelyn aikana.

10 artiklan mukaan sopimusvaltio voi niin

halutessaan jättäytyä tutkintamenettelyn ulkopuolelle antamalla selityksen, että se ei tunnusta tutkintamenettelyä koskevaa komitean toimivaltaa (ns. *opting-out*). Selityksen voi myöhemmin peruuttaa. Suomen tarkoituksena on sitoutua molempiin valinnaisen pöytäkirjan menettelyihin, eikä näin ollen antaa artiklan mukaista selitystä.

11 artiklassa edellytetään, ettei sopimusvaltio kohtele huonosti tai uhkaile henkilöitä, jotka ovat käyttäneet tämän pöytäkirjan mukaisia oikeuksiaan.

12 artiklassa edellytetään, että komitea säilyttää vuosittaiseen yleissopimuksen 21 artiklan mukaiseen toimintakertomukseensa yhteenvedon pöytäkirjan mukaisesta toiminnastaan.

13 artiklassa määrätään tiedon levittämisestä. Sopimusvaltioiden tulee tiedottaa sekä yleissopimuksen että tämän pöytäkirjan mukaisesta valitus- ja tutkintamenettelystä. Lisäksi sopimusvaltion on helpotettava tiedonsaantia komitean näkökannoista ja suosituksista erityisesti kyseistä sopimusvaltiota koskevien asioiden osalta.

14 artiklan mukaan komitean tulee lisätä työjärjestykseensä säännöt, joita sen tulee noudattaa suorittaessaan pöytäkirjan mukaisia tehtäviään.

15 artikla sisältää tavanomaiset loppumääräykset pöytäkirjan allekirjoittamisesta ja ratifioinnista. Ratifioidakseen pöytäkirjan valtion on tullut ensin ratifioida yleissopimus tai liittyä siihen.

16 artikla sisältää määräyksen pöytäkirjan voimaantulosta. Pöytäkirja tulee voimaan kolmen kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona kymmenes ratifioimis- tai liittymiskirja on talletettu YK:n pääsihteerin huostaan. Niiden valtioiden osalta, jotka ratifioivat pöytäkirjan tai liittyvät siihen sen voimaantulon jälkeen, pöytäkirja tulee voimaan kolmen kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona valtiot ovat tallettaneet oman ratifioimis- tai liittymiskirjansa.

17 artiklassa kielletään varaumien tekeminen pöytäkirjaan. Artikla on merkittävä erityisesti ottaen huomioon yleissopimukseen tehtyjen varaumien suuren määrän ja niiden laajuuden. Suomi on monesti vastustanut varaumia, jotka muun muassa alistavat yleissopimuksen soveltamisen kansalliselle oikeu-

delle.

Kansainvälisen oikeuden mukaan monenvälisten kansainvälisten sopimusten tekemisen yhteydessä sopimusvaltiot voivat antaa tulkintaselityksiä. Toisin kuin varaumilla, tulkintaselityksillä ei voi vapautua tietystä sopimusvelvoitteesta, vaan sopimusvaltiot pyrkivät pikemminkin tulkinnallisesti sovitamaan valtion sisäisen lainsäädännön sopimusvelvoitteisiin. Tulkintaselitykset voivat kuitenkin muistuttaa varaumia, jos niillä tosiasiallisesti pyritään sopimusvelvoitteesta vapautumiseen tai sopimusvelvoitteiden kaventamiseen.

Niiden tulkintaselitysten, joihin Suomikin yhtyi, tarkoituksena on, että pöytäkirjan valitusmenettely vastaisi muita olemassa olevia valitusmenettelyjä. Eräät maat puolestaan antoivat tulkintaselityksiä, joiden mukaan pöytäkirjaa tulisi tulkita rajoittavasti. Käytännössä kuitenkin naisten syrjinnän poistamista käsittelevän komitean käytäntö tulee määrittämään sen, miten pöytäkirjan määräyksiä tulkitaan. Tulkintaselityksillä voi kuitenkin olla osaltaan tätä tulkintaa ohjaava vaikutus.

18 artikla sisältää määräyksen pöytäkirjan muuttamisesta. Muutokset sitovat vain niitä sopimusvaltioita, jotka ovat ne hyväksyneet. Muita sopimuspuolia sitovat edelleen pöytäkirjan määräykset ja niiden mahdollisesti hyväksymät aikaisemmat muutokset.

19 artikla sisältää pöytäkirjan irtisanomista koskevan määräyksen. Sopimusvaltio voi irtisanoa pöytäkirjan milloin tahansa ilmoittamalla siitä kirjallisesti YK:n pääsihteerille. Irtisanominen tulee voimaan kuuden kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona pääsihteerin on vastaanottanut ilmoituksen. Vireillä olevat valitukset ja tutkinta saatetaan kuitenkin loppuun, jos ne on pantu vireille ennen irtisanomisen voimaantulopäivää.

20 artikla sisältää tavanomaisen loppumääräyksen YK:n pääsihteerin allekirjoittamisia, ratifiointeja, liittymisiä, pöytäkirjan ja sen muutosten voimaantuloa sekä irtisanomisia koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta.

21 artikla sisältää tavanomaiset loppumääräykset todistusvoimaisista kielistä, tallettajasta ja YK:n pääsihteerin velvollisuudesta toimittaa pöytäkirjasta jäljennökset kaikille valtioille.

2. Voimaantulo

Pöytäkirja tulee kansainvälisesti voimaan kolmen kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona kymmenen YK:n jäsenvaltiota on ilmoittanut sitoutuvansa noudattamaan pöytäkirjaa tallettamalla sitä koskevan ratifioimis- tai liittymiskirjan YK:n pääsihteerin huostaan. Voimaantulo tapahtuu 22 päivänä joulukuuta 2000. Jäsenvaltion osalta, joka pöytäkirjan voimaantulon jälkeen ilmoittaa sitoutuvansa noudattamaan pöytäkirjaa, pöytäkirja tulee voimaan kolmen kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona kyseinen jäsenvaltio on tallettanut oman ratifioimis- tai liittymiskirjansa.

Esitykseen sisältyvä laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti pöytäkirjan kanssa.

3. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä tai ovat muutoin merkitykseltään huomattavia. Valtiosopimuksen tai muun kansainvälisen veloitteen määräys on eduskunnan perustuslakivaliokunnan kannan mukaan luettava lainsäädännön alaan, 1) jos määräys koskee jonkin perustuslaissa turvattun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, 2) jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita, 3) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla taikka 4) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on voimassa lain säännöksiä tai 5) siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Perustuslakivaliokunnan mukaan kansainvälisen veloitteen määräys kuuluu näiden perusteiden mukaan lainsäädännön alaan siitä riippumatta, onko

dännön alaan siitä riippumatta, onko määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11/2000 vp, PeVL 12/2000 vp).

Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus on saatettu voimaan lailla (685/1986).

Pöytäkirjassa määrätään komitean toimivallasta käsitellä valituksia, joissa yksityinen henkilö tai henkilöryhmä väittää sopimusvaltion loukanneen heidän yleissopimuksessa tunnustettuja oikeuksiaan. Tällainen valitusmahdollisuus vaikuttaa yksilön oikeusasemaan sellaisella tavalla, että sen sääntely Suomessa kuuluu asiasisältönsä puolesta lain tasolle.

Pöytäkirjassa myös määrätään komitean mahdollisuudesta suorittaa tutkinta, jos sen saaman luotettavan tiedon mukaan sopimusvaltio näyttäisi syyllistyneen sopimuksen mukaisten oikeuksien vakaviin tai järjestelmällisiin loukkauksiin. Tutkintamenettely kuuluu lainsäädännön alaan ja siihen sitoutuminen edellyttää eduskunnan suostumusta.

Pöytäkirja sisältää siten määräyksiä, jotka perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaisesti kuuluvat lainsäädännön alaan ja edellyttävät eduskunnan suostumusta.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi New Yorkissa 6 päivänä lokakuuta 1999 tehdyn kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan.

Koska valinnainen pöytäkirja sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

New Yorkissa 6 päivänä lokakuuta 1999 tehdyn kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen valinnaiseen pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa niin kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Helsingissä 6 päivänä lokakuuta 2000

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ulkoasiainministeri *Erkki Tuomioja*

(Suomennos)

KAIKKINAISEN NAISTEN SYRJINNÄN POISTAMISTA KOSKEVAN YLEISSOPIMUKSEN VALINNAINEN

PÖYTÄKIRJA

Tämän pöytäkirjan sopimusvaltiot, jotka toteavat, että Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirja vahvistaa uskon perustavaa laatua oleviin ihmisoikeuksiin, ihmisarvoon sekä miesten ja naisten yhtäläisiin oikeuksiin,

toteavat, että ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen mukaan kaikki ihmiset syntyvät vapaina ja tasavertaisina arvotaan ja oikeuksiltaan ja että jokaisella on oikeus nauttia julistuksessa mainittuja oikeuksia ja vapauksia ilman minkäänlaista erottelua, mukaan lukien sukupuoleen perustuva erottelu,

palauttavat mieleen, että kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia sekä taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevilla kansainvälisillä yleissopimuksilla ja muilla kansainvälisillä ihmisoikeusasiakirjoissa kielletään sukupuoleen perustuva syrjintä,

palauttavat myös mieleen kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen ("yleissopimus"), jossa sopimusvaltiot tuomitsevat naisten syrjinnän kaikki muodot ja sopivat siitä, että ne ryhtyvät kaikkiin asianmukaisiin keinoin viipymättä toimenpiteisiin naisiin kohdistuvan syrjinnän poistamiseksi,

vahvistavat päättäneensä varmistaa, että naiset nauttivat täysimääräisesti ja yhtäläisesti kaikkia ihmisoikeuksia ja perusvapauksia, ja ryhtyä tehokkaisiin toimenpiteisiin estääkseen näiden oikeuksien ja vapauksien loukkaukset,

ovat sopineet seuraavasta:

OPTIONAL PROTOCOL

TO THE CONVENTION ON THE ALL FORMS OF DISCRIMINATION AGAINST WOMEN

The States Parties to the present Protocol, Noting that the Charter of the United Nations reaffirms faith in fundamental human rights, in the dignity and worth of the human person and in the equal rights of men and women,

Also noting that the Universal Declaration of Human Rights proclaims that all human beings are born free and equal in dignity and rights and that everyone is entitled to all the rights and freedoms set forth therein, without distinction of any kind, including distinction based on sex,

Recalling that the International Covenants on Human Rights and other international human rights instruments prohibit discrimination on the basis of sex,

Also recalling the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women ("the Convention"), in which the States Parties thereto condemn discrimination against women in all its forms and agree to pursue by all appropriate means and without delay a policy of eliminating discrimination against women,

Reaffirming their determination to ensure the full and equal enjoyment by women of all human rights and fundamental freedoms and to take effective action to prevent violations of these rights and freedoms,

Have agreed as follows:

1 artikla

Tämän pöytäkirjan sopimusvaltio ("sopimusvaltio") tunnustaa naisten syrjinnän poistamista käsittelevän komitean ("komitea") toimivallan ottaa vastaan ja käsitellä valituksia, jotka sille on toimitettu 2 artiklan mukaisesti.

2 artikla

Valituksia voivat tehdä sopimusvaltion lainkäyttövaltaan kuuluvat yksityiset henkilöt tai henkilöryhmät, jotka väittävät kyseisen sopimusvaltion loukkaaneen heidän yleissopimuksessa tunnustettuja oikeuksiaan, tai niitä voidaan tehdä heidän puolestaan. Jos valitus tehdään yksityisten henkilöiden tai henkilöryhmien puolesta, tämän tulee tapahtua heidän suostumuksellaan, ellei valituksen tekijä voi perustella toimintaansa heidän puolestaan ilman tällaista suostumusta.

3 artikla

Valitusten tulee olla kirjallisia eivätkä ne saa olla nimettömiä. Komitea ei ota vastaan valitusta, joka koskee tähän pöytäkirjaan liittymätöntä yleissopimuksen sopimusvaltiota.

4 artikla

1. Komitea ei tutki valitusta, ellei se ole varmistunut siitä, että kaikki mahdolliset kansalliset oikeussuojakeinot on käytetty, paitsi jos niiden käyttäminen on kohtuuttomasti pitkittynyt tai ei todennäköisesti olisi tehokasta.

2. Komitea ei ota valitusta tutkittavaksi, jos:

a) se on jo tutkinut saman asian tai sitä on tutkittu tai tutkitaan muun kansainvälisen tutkinta- tai selvittelymenettelyn mukaisesti;

b) yleissopimuksen määräykset eivät sovellu valitukseen;

c) valitus on ilmeisen perusteeton tai sitä ei ole perusteltu riittävästi;

d) valitusoikeutta on väärinkäytetty;

e) valituksen kohteena olevat tosiseikat

Article 1

A State Party to the present Protocol ("State Party") recognizes the competence of the Committee on the Elimination of Discrimination against Women ("the Committee") to receive and consider communications submitted in accordance with article 2.

Article 2

Communications may be submitted by or on behalf of individuals or groups of individuals, under the jurisdiction of a State Party, claiming to be victims of a violation of any of the rights set forth in the Convention by that State Party. Where a communication is submitted on behalf of individuals or groups of individuals, this shall be with their consent unless the author can justify acting on their behalf without such consent.

Article 3

Communications shall be in writing and shall not be anonymous. No communication shall be received by the Committee if it concerns a State Party to the Convention that is not a party to the present Protocol.

Article 4

1. The Committee shall not consider a communication unless it has ascertained that all available domestic remedies have been exhausted unless the application of such remedies is unreasonably prolonged or unlikely to bring effective relief.

2. The Committee shall declare a communication inadmissible where:

(a) The same matter has already been examined by the Committee or has been or is being examined under another procedure of international investigation or settlement;

(b) It is incompatible with the provisions of the Convention;

(c) It is manifestly ill-founded or not sufficiently substantiated;

(d) It is an abuse of the right to submit a communication;

(e) The facts that are the subject of the

ovat tapahtuneet ennen kuin tämä pöytäkirja on tullut kyseisen sopimusvaltion osalta voimaan, elleivät ne ole edelleen olemassa kyseisen päivämäärän jälkeen.

5 artikla

1. Komitea voi milloin tahansa valituksen vastaanottamisen jälkeen ja ennen kuin asiasisältöä koskeva ratkaisu on annettu, toimittaa asianosaiselle sopimusvaltiolle sen kiireellisesti käsiteltäväksi pyynnön, että tämä sopimusvaltio ryhtyisi sellaisiin väliaikaisiin toimenpiteisiin, jotka ovat välttämättömiä väitetyn loukkauksen uhrille tai uhreille mahdollisesti koituvien peruuttamattomien vahinkojen välttämiseksi.

2. Se, että komitea käyttää 1 kappaleen mukaista harkintavaltaansa, ei tarkoita, että se olisi päättänyt ottaa valituksen tutkittavaksi tai ratkaissut sen asiasisällön.

6 artikla

1. Ellei komitea saattamatta valitusta asianomaisen sopimusvaltion tietoon päättä, että valitusta ei oteta tutkittavaksi, ja edellyttäen, että yksityinen henkilö tai henkilöt suostuvat henkilöllisyytensä paljastamiseen tälle sopimusvaltiolle, komitea saattaa luotamuksellisesti sen tietoon tämän pöytäkirjan nojalla tehdyn valituksen.

2. Vastaanottavan sopimusvaltion tulee toimittaa komitealle kuuden kuukauden kuluessa asiaa ja niitä mahdollisia toimenpiteitä, joihin se on ryhtynyt, valaisevat kirjalliset selvityksensä ja lausuntonsa.

7 artikla

1. Komitea käsittelee tämän pöytäkirjan mukaisesti vastaanotetut valitukset kaikkien niiden tietojen perusteella, joita ovat toimitaneet yksityiset henkilöt tai henkilöryhmät tai joita on toimitettu heidän puolestaan, sekä asianosainen sopimusvaltio, edellyttäen, että nämä tiedot välitetään asian osapuolille.

2. Komitea tutkii tämän pöytäkirjan nojalla tehdyt valitukset suljetuissa istunnoissaan.

3. Valituksen tutkittuaan komitea toimittaa sitä koskevat näkökannat ja mahdolliset

communication occurred prior to the entry into force of the present Protocol for the State Party concerned unless those facts continued after that date.

Article 5

1. At any time after the receipt of a communication and before a determination on the merits has been reached, the Committee may transmit to the State Party concerned for its urgent consideration a request that the State Party take such interim measures as may be necessary to avoid possible irreparable damage to the victim or victims of the alleged violation.

2. Where the Committee exercises its discretion under paragraph 1 of the present article, this does not imply a determination on admissibility or on the merits of the communication.

Article 6

1. Unless the Committee considers a communication inadmissible without reference to the State Party concerned, and provided that the individual or individuals consent to the disclosure of their identity to that State Party, the Committee shall bring any communication submitted to it under the present Protocol confidentially to the attention of the State Party concerned.

2. Within six months, the receiving State Party shall submit to the Committee written explanations or statements clarifying the matter and the remedy, if any, that may have been provided by that State Party.

Article 7

1. The Committee shall consider communications received under the present Protocol in the light of all information made available to it by or on behalf of individuals or groups of individuals and by the State Party concerned, provided that this information is transmitted to the parties concerned.

2. The Committee shall hold closed meetings when examining communications under the present Protocol.

3. After examining a communication, the Committee shall transmit its views on the

suosituksensa asian osapuolille.

4. Sopimusvaltion tulee ottaa komitean näkökannat ja mahdolliset suositukset asianmukaisesti huomioon sekä toimittaa tälle kuuden kuukauden kuluessa kirjallisen vastauksen, mukaan lukien tiedot toimenpiteistä, joihin on ryhdytty komitean näkökantojen ja suositusten johdosta.

5. Komitea voi pyytää sopimusvaltiota toimittamaan lisätietoja toimenpiteistä, joihin sopimusvaltio on ryhtynyt komitean näkökantojen tai sen mahdollisesti antamien suositusten johdosta, mukaan lukien, jos komitea katsoo tämän asianmukaiseksi, sopimusvaltion myöhemmissä yleissopimuksen 18 artiklan mukaisesti annettavissa kertomuksissa.

8 artikla

1. Jos komitean saaman luotettavana pidettävän tiedon mukaan sopimusvaltio näyttäisi syyllistyneen yleissopimuksen mukaisen oikeuksien vakaviin tai järjestelmällisiin loukkauksiin, komitea pyytää tätä sopimusvaltiota yhteistyöhön tietojen tutkimiseksi ja tässä tarkoituksessa toimittamaan vastineen kyseisten tietojen osalta.

2. Ottaen huomioon kyseisen sopimusvaltion mahdollisesti toimittaman vastineen sekä komitean käytettävissä olevan muun luotettavan tiedon, komitea voi nimetä yhden tai useamman jäsenensä suorittamaan tutkiminnan ja kiireellisesti raportoimaan komitealle. Tutkintaan voi sisältyä käynti sopimusvaltion alueella, mikäli käynti on oikeutettu ja sopimusvaltio on suostunut siihen.

3. Tutkittuaan tällaisen tutkiminnan tulokset, komitea toimittaa ne yhdessä mahdollisten kommenttiansa ja suositustensa kanssa kyseiselle sopimusvaltiolle.

4. Kyseisen sopimusvaltion tulee toimittaa vastineensa komitealle kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut komitean toimittamat tulokset, kommentit ja suositukset.

5. Tutkinta suoritetaan luottamuksellisesti ja sopimusvaltion kanssa pyritään yhteis-

communication, together with its recommendations, if any, to the parties concerned.

4. The State Party shall give due consideration to the views of the Committee, together with its recommendations, if any, and shall submit to the Committee, within six months, a written response, including information on any action taken in the light of the views and recommendations of the Committee.

5. The Committee may invite the State Party to submit further information about any measures the State Party has taken in response to its views or recommendations, if any, including as deemed appropriate by the Committee, in the State Party's subsequent reports under article 18 of the Convention.

Article 8

1. If the Committee receives reliable information indicating grave or systematic violations by a State Party of rights set forth in the Convention, the Committee shall invite that State Party to cooperate in the examination of the information and to this end to submit observations with regard to the information concerned.

2. Taking into account any observations that may have been submitted by the State Party concerned as well as any other reliable information available to it, the Committee may designate one or more of its members to conduct an inquiry and to report urgently to the Committee. Where warranted and with the consent of the State Party, the inquiry may include a visit to its territory.

3. After examining the findings of such an inquiry, the Committee shall transmit these findings to the State Party concerned together with any comments and recommendations.

4. The State Party concerned shall, within six months of receiving the findings, comments and recommendations transmitted by the Committee, submit its observations to the Committee.

5. Such an inquiry shall be conducted confidentially and the cooperation of the

työhön kaikissa asian käsittelyn vaiheissa.

9 artikla

1. Komitea voi pyytää kyseistä sopimusvaltiota sisällyttämään yleissopimuksen 18 artiklan mukaiseen kertomukseensa yksityiskohtaiset tiedot toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt tämän pöytäkirjan 8 artiklan mukaisen tutkinnan johdosta.

2. Komitea voi tarvittaessa 8 artiklan 4 kappaleessa tarkoitettun kuuden kuukauden määräajan päätyttyä pyytää kyseistä sopimusvaltiota ilmoittamaan sille toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt tutkinnan johdosta.

10 artikla

1. Jokainen sopimusvaltio voi allekirjoittaessaan tai ratifioidessaan tämän pöytäkirjan tai liittyessään siihen selittää, että se ei tunnusta komitean 8 ja 9 artiklan mukaista toimivaltaa.

2. Sopimusvaltio, joka on antanut tämän artiklan 1 kappaleen mukaisen selityksen, voi milloin tahansa peruuttaa tämän selityksen ilmoittamalla siitä pääsihteerille.

11 artikla

Sopimusvaltio ryhtyy kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin varmistaakseen, että sen lainkäyttövaltaan kuuluvia henkilöitä ei kohdella huonosti tai uhkailla sen seurauksena, että he ovat yhteydessä komiteaan tämän pöytäkirjan nojalla.

12 artikla

Komitea sisällyttää vuosittaiseen yleissopimuksen 21 artiklan mukaiseen toimintakertomukseensa yhteenvedon tämän pöytäkirjan mukaisesta toiminnastaan.

13 artikla

Kukin sopimusvaltio sitoutuu tekemään yleissopimuksen ja tämän pöytäkirjan laajasti tunnetuksi ja antamaan niille julkisuutta sekä helpottamaan tiedonsaantia komitean näkökannoista ja suosituksista, erityisesti niiden asioiden osalta, jotka koskevat kyseistä sopimusvaltiota.

State Party shall be sought at all stages of the proceedings.

Article 9

1. The Committee may invite the State Party concerned to include in its report under article 18 of the Convention details of any measures taken in response to an inquiry conducted under article 8 of the present Protocol.

2. The Committee may, if necessary, after the end of the period of six months referred to in article 8.4, invite the State Party concerned to inform it of the measures taken in response to such an inquiry.

Article 10

1. Each State Party may, at the time of signature or ratification of the present Protocol or accession thereto, declare that it does not recognize the competence of the Committee provided for in articles 8 and 9.

2. Any State Party having made a declaration in accordance with paragraph 1 of the present article may, at any time, withdraw this declaration by notification to the Secretary-General.

Article 11

A State Party shall take all appropriate steps to ensure that individuals under its jurisdiction are not subjected to ill treatment or intimidation as a consequence of communicating with the Committee pursuant to the present Protocol.

Article 12

The Committee shall include in its annual report under article 21 of the Convention a summary of its activities under the present Protocol.

Article 13

Each State Party undertakes to make widely known and to give publicity to the Convention and the present Protocol and to facilitate access to information about the views and recommendations of the Committee, in particular, on matters involving that State Party.

14 artikla

Komitea laatii työjärjestykseensä säännöt, joita se noudattaa sille tässä pöytäkirjassa annettuja tehtäviä suorittaessaan.

15 artikla

1. Tämä pöytäkirja on avoinna allekirjoittamista varten valtiolle, joka on allekirjoittanut tai ratifioinut yleissopimuksen tai on liittynyt siihen.

2. Valtio, joka on ratifioinut yleissopimuksen tai on liittynyt siihen, voi ratifioida tämän pöytäkirjan. Ratifioimiskirjat talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

3. Tämä pöytäkirja on avoinna liittymistä varten valtiolle, joka on ratifioinut yleissopimuksen tai on liittynyt siihen.

4. Liittyminen tapahtuu tallettamalla liittymiskirja Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

16 artikla

1. Tämä pöytäkirja tulee voimaan kolmen kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona kymmenes ratifioimis- tai liittymiskirja on talletettu Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan.

2. Kunkin sellaisen valtion osalta, joka ratifioi tämän pöytäkirjan tai liittyy siihen sen voimaantulon jälkeen, tämä pöytäkirja tulee voimaan kolmen kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona se on tallettanut oman ratifioimis- tai liittymiskirjansa.

17 artikla

Tähän pöytäkirjaan ei saa tehdä varaumia.

18 artikla

1. Sopimusvaltiot voivat ehdottaa muutoksia tähän pöytäkirjaan ja toimittaa ehdotuksensa Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille. Tämän jälkeen pääsihteeri toimittaa sopimusvaltioille muutosehdotukset sekä pyynnön, että ne ilmoittavat pääsihteerille, haluavatko ne sopimusvaltioiden konferenssin koolle kutsumista ehdotusten käsitteä ja niistä äänestämistä varten. Mikäli

Article 14

The Committee shall develop its own rules of procedure to be followed when exercising the functions conferred on it by the present Protocol.

Article 15

1. The present Protocol shall be open for signature by any State that has signed, ratified or acceded to the Convention.

2. The present Protocol shall be subject to ratification by any State that has ratified or acceded to the Convention. Instruments of ratification shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

3. The present Protocol shall be open to accession by any State that has ratified or acceded to the Convention.

4. Accession shall be effected by the deposit of an instrument of accession with the Secretary-General of the United Nations.

Article 16

1. The present Protocol shall enter into force three months after the date of the deposit with the Secretary-General of the United Nations of the tenth instrument of ratification or accession.

2. For each State ratifying the present Protocol or acceding to it after its entry into force, the present Protocol shall enter into force three months after the date of the deposit of its own instrument of ratification or accession.

Article 17

No reservations to the present Protocol shall be permitted.

Article 18

1. Any State Party may propose an amendment to the present Protocol and file it with the Secretary-General of the United Nations. The Secretary-General shall thereupon communicate any proposed amendments to the States Parties with a request that they notify her or him whether they favour a conference of States Parties for the purpose of considering and voting on the

vähintään kolmasosa sopimusvaltioista haluaa konferenssin koolle kutsumista, pääsihteeri kutsuu sen koolle Yhdistyneiden Kansakuntien alaisena. Muutokset, jotka hyväksytään konferenssissa läsnäolevien ja äänestävien tämän pöytäkirjan sopimusvaltioiden äänen enemmistöllä, toimitetaan Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokoukselle hyväksymistä varten.

2. Muutokset tulevat voimaan, kun Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokous on hyväksynyt ne ja kun tämän pöytäkirjan sopimusvaltioiden kahden kolmasosan enemmistö on hyväksynyt ne valtiosääntöjensä edellyttämien menettelyjen mukaisesti.

3. Kun muutokset tulevat voimaan, ne sitovat sopimusvaltioita, jotka ovat hyväksyneet ne, mutta muita sopimuspuolia sitovat edelleen tämän pöytäkirjan määräykset ja mahdolliset aikaisemmat muutokset, jotka nämä sopimuspuolet ovat hyväksyneet.

19 artikla

1. Sopimusvaltio voi irtisanoa tämän pöytäkirjan milloin tahansa ilmoittamalla siitä kirjallisesti Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille. Irtisanominen tulee voimaan kuuden kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona pääsihteeri on vastaanottanut ilmoituksen.

2. Irtisanominen ei rajoita tämän pöytäkirjan määräysten jatkuva soveltamista sellaisiin 2 artiklan nojalla tehtyihin valituksiin tai 8 artiklan nojalla käynnistettävään tutkintaan, jotka ovat peräisin ajalta ennen irtisanomisen voimaantulopäivää.

20 artikla

Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteeri ilmoittaa kaikille valtioille:

- a) tämän pöytäkirjan mukaisista allekirjoittamisista, ratifioinneista ja liittymisistä;
- b) tämän pöytäkirjan voimaantulopäivästä ja 18 artiklan mukaisten muutosten voimaantulopäivistä;
- c) 19 artiklan mukaisista irtisanomisista.

21 artikla

1. Tämä pöytäkirja, jonka arabian-, englannin-, espanjan-, kiinan-, ranskan- ja ve-

proposal. In the event that at least one third of the States Parties favour such a conference, the Secretary-General shall convene the conference under the auspices of the United Nations. Any amendment adopted by a majority of the States Parties present and voting at the conference shall be submitted to the General Assembly of the United Nations for approval.

2. Amendments shall come into force when they have been approved by the General Assembly of the United Nations and accepted by a two-thirds majority of the States Parties to the present Protocol in accordance with their respective constitutional processes.

3. When amendments come into force, they shall be binding on those States Parties that have accepted them, other States Parties still being bound by the provisions of the present Protocol and any earlier amendments that they have accepted.

Article 19

1. Any State Party may denounce the present Protocol at any time by written notification addressed to the Secretary-General of the United Nations. Denunciation shall take effect six months after the date of receipt of the notification by the Secretary-General.

2. Denunciation shall be without prejudice to the continued application of the provisions of the present Protocol to any communication submitted under article 2 or any inquiry initiated under article 8 before the effective date of denunciation.

Article 20

The Secretary-General of the United Nations shall inform all States of:

- (a) Signatures, ratifications and accessions under the present Protocol;
- (b) The date of entry into force of the present Protocol and of any amendment under article 18;
- (c) Any denunciation under article 19.

Article 21

1. The present Protocol, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian

näjäkieliset tekstiit ovat yhtä todistusvoimaisia, talletetaan Yhdistyneiden Kansakuntien arkistoon.

2. Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerii toimittaa tämän pöytäkirjan oikeaksi todistetut jäljennökset kaikille yleissopimuksen 25 artiklassa tarkoitetuille valtioille.

and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited in the archives of the United Nations.

2. The Secretary-General of the United Nations shall transmit certified copies of the present Protocol to all States referred to in article 25 of the Convention.